

RAQAMLI DAVRDA YOSHLARNING TILGA MUNOSABATI VA LINGVISTIK O'ZGARISHLAR

Yo'lchiyeva Maryamxon O'ktam qizi
O'zbekiston Jahon tillari universiteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli davr sharoitida yoshlarning tilga bo'lgan munosabati hamda lingvistik o'zgarishlar masalasi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida internet va ijtimoiy tarmoqlarning tilga ta'siri, yangi til birliklarining paydo bo'lishi va tilning o'zgarish jarayonlari yoritiladi. Shuningdek, yoshlar nutqida qisqartmalar, aralash tillar va yangi uslubiy shakllarning keng qo'llanilishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: raqamli davr, yoshlar, til, lingvistik o'zgarishlar, internet tili, ijtimoiy tarmoqlar, globallashuv.

Аннотация: В статье рассматривается влияние цифровой эпохи на отношение молодежи к языку и происходящие лингвистические изменения. Анализируются особенности интернет-языка и его влияние на современную речь.

Ключевые слова: цифровая эпоха, молодежь, язык, интернет, лингвистические изменения.

Abstract. This article analyzes the impact of the digital age on youth attitudes toward language and ongoing linguistic changes. It examines the role of the internet and social media in shaping modern language use.

Keywords: digital age, youth, language, linguistic changes, internet language, social media.

Kirish. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida insonlar o'rtasidagi muloqot shakllari tubdan o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, yoshlar orasida raqamli platformalardan foydalanish keng tarqalib, ularning nutq faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar, messengerlar va onlayn platformalar nafaqat axborot almashish vositasi, balki yangi til muhitini shakllantiruvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Yoshlarning tilga bo'lgan munosabati endilikda an'anaviy me'yorlardan farqli ravishda tezkorlik, qisqalik va soddalik tamoyillariga asoslanmoqda. Natijada nutqda yangi lingvistik hodisalar, jumladan qisqartmalar, aralash til elementlari va innovatsion ifoda vositalari paydo bo'lmoqda.

Shu bois, raqamli davr sharoitida yoshlarning tilga munosabati va yuzaga kelayotgan lingvistik o'zgarishlarni o'rganish zamonaviy tilshunoslikning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Tahlil va muhokama. Raqamli davrda yoshlarning tilga bo'lgan munosabati an'anaviy davrga nisbatan sezilarli darajada o'zgargan. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda tezkor muloqot qilish zarurati qisqa va soddalarni qo'llashni talab qiladi. Natijada qisqartmalar, abbrevaturalar va emoji kabi yangi kommunikativ vositalar keng tarqalmoqda. Masalan, ingliz tilida "u" (you), "r" (are) kabi qisqartmalar, o'zbek tilida esa aralash yozuvlar (latin + kirill) keng qo'llanilmoqda. Bu jarayon tilning soddalashuvi va tezkor muloqotga moslashuvi bilan izohlanadi (Crystal, 2006). Shuningdek, yoshlar nutqida turli tillarning aralashuvi — ya'ni kod-almashinish (code-switching) hodisasi kuchayib bormoqda. Bu, ayniqsa, ingliz tilining global til sifatida

keng tarqalishi bilan bog'liq. Natijada nutqda xorijiy so'zlar va iboralar ko'p ishlatilmoqda.

Lingvistik o'zgarishlarning yana bir jihati — bu yangi so'z va atamalarning paydo bo'lishidir. Internet va texnologiyalar rivoji bilan bog'liq terminlar kundalik nutqqa kirib kelmoqda. Bu esa tilning boyishiga xizmat qilmoqda. Biroq ushbu jarayonlarning salbiy tomonlari ham mavjud. Masalan, yoshlar orasida adabiy til me'yorlariga rioya qilmaslik holatlari ko'paymoqda. Imlo xatolari, noto'g'ri grammatik tuzilmalar va beparvo yozish odat tusiga kirib bormoqda (Safarov, 2010). Shuningdek, qisqartirilgan va soddalashtirilgan til uslubi uzoq muddatda til madaniyatining pasayishiga olib kelishi mumkin. Bu esa ona tilining tozaligi va boyligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, raqamli muhit tilni rivojlantirish uchun ham katta imkoniyatlar yaratmoqda. Online platformalar orqali turli tillarni o'rganish, muloqot qilish va bilim almashish imkoniyati kengaymoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, raqamli davr yoshlarning tilga bo'lgan munosabatini tubdan o'zgartirdi. Bu jarayon tilning rivojlanishiga yangi imkoniyatlar yaratish bilan birga, ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Til madaniyatini saqlash va rivojlantirish uchun yoshlar ongida tilga nisbatan mas'uliyatni oshirish muhimdir. Raqamli texnologiyalar va an'anaviy til me'yorlari o'rtasida muvozanatni saqlash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Crystal, D. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2006. – 45-bet.
2. Crystal, D. Language Death. Cambridge University Press, 2000. – 78-bet.
3. Safarov, Sh. Lingvistika nazariyasi asoslari. Toshkent: Fan, 2010. – 55-bet.
4. Abduazizov, A. Tilshunoslik nazariyasiga kirish. Toshkent: O'qituvchi, 2013. – 39-bet